

תורה שבכתב

הפצת ועידוד לימוד התורה הקדושה עם פירוש רש"י

י"ל לזיכוי רבבות אלפי ישראל ע"י קרן תר"ג
לטובת נשמת הרבני הנגיד הנכבד הרה"ח ר' אריה (לייבל) בהרה"ח ר' יונה רובין ז"ל

תמוז תשפ"ד | גיליון כ"ט

פרשת פנחס

שבת של תורה לשולחן השבת פנינה שבועית

מדוע לא הגדיל ה' את השמש?

על הפסוק בפרשת השבוע (במדבר כח, טו) וְשַׁעֲרֵי עֵינַי אֶחָד לְחַטָּאת לְה', כותב רש"י: 'ומדרשו באגדה, אמר הקב"ה, הביאו כפרה עלי על שמעטתי את הירח'. מקור הדברים הוא בגמרא מסכת חולין (ס, ב) שבתחילה היו שני המאורות בגודל שווה, אמרה ירח לפני הקב"ה, אפשר לשני מלכים שישתמשו בכתר אחד? אמר לה: לכי ומעטי את עצמך! ועל כן אמר הקב"ה: הביאו כפרה עלי שמיעטתי את הירח!

הדבר טעון ביאור, מדוע בני ישראל צריכים להביא כפרה על דבר שהם לא חטאו בו, ומה הקשר שלהם לפגם של מיעוט הירח?

ביאור חריף ונפלא כותב הגאון רבי צבי הירש הלוי הורוויץ זצ"ל, בנו של ההפלאה זצ"ל, בספרו 'לחמי תודה': לכאורה יש לשאול, אם הירח טענה שאי אפשר לשני מלכים להשתמש בכתר אחד, מדוע היה צריך להקטין אותה, הרי היה אפשר לנקוט בעצה אחרת - להגדיל את השמש!

התירוץ הוא, כפי שכתב רש"י בפרשת בראשית (א, ד) שראה הקב"ה שאין העולם כדאי להשתמש באור השמש הגדול, בגלל הרשעים שבדור, ולכן הבדילו לצדיקים לעתיד לבא. ואם כך, לא ניתן היה להגדיל את השמש, ובהכרח היה להקטין את הירח.

נמצא שהגורם להקטנת הירח הם הרשעים והחוטאים שבכל דור, שבגללם לא ניתן היה להגדיל את השמש אלא להקטין את הירח.

לכן אמר הקב"ה לישראל אתם צריכים להביא כפרה על שמיעטתי את הירח, כי לולי החשש מפני הרשעים ניתן היה לבחור באפשרות השנייה - להגדיל את השמש.

והדברים מאירים כשמש!

שערי תורה מבט מסכם ומבוא לפרשת השבוע

כרונה לפנחס • שנאת המדיינים • ספירת ישראל • ירושת הארץ • מיני ירושע • הרבנות תמיד ומוסף

נושאי הפרשה:

מה בפרשה:

פרשתנו פותחת בשכר לפנחס על קנאותו, ובציווי לשנוא את המדיינים. בהמשך עוברת התורה לסדר ירושת הארץ, ותביעת נבות צלפחד לקבל חלק בארץ. לאחר מכן נלמד על מיני ירושע בן נון לממלא מקומו של משה בהנהגת העדה, ובסיום הפרשה - דיני קרבן תמיד וקרבנות מוסף בשבתות ומועדי השנה.

א. כרונה לפנחס

כשכר על מעשה הקנאות, מקבל פנחס שכר להיות כהן, הוא זרעו אחריו.

ב. צרור את המדיינים

בני ישראל מצטווים לשנוא ולהרוג את המואבים שהחטיאו את ישראל.

ג. ספירת ישראל

על פי ציווי ה' סופר משה את ישראל לאחר המגיפה ועקב סיום תפקידו כרועה ישראל. התורה מפרטת את כל השבטים בפירוט לפי משפחות, ובכל משפחה מוזכרות האותיות ה' וי', כי השם י"ה מעיד על טהרת ייחוסם.

ד. סדר חלוקת הארץ

משה מצטווה על סדר חלוקת הארץ, כשכל יהודי מבאי הארץ קיבל חלק אחד, ובנוסף התחלקה הארץ על פי האורים ותומים וכן על פי גורל, ופתק הגורל עצמו היה מדבר ואומר מה עולה בגורל.

ה. נבות צלפחד, ודיני ירושע

צלפחד מת בהשאירו נבות בלבד, לאחר תביעתו לקבל נחלה בארץ, מודיע ה' למשה שהן תקבלנה את חלק אביהן וחלק אבי-אביהן. אגב מובא בפסוק דיני ירושת נכסיו של נפטר העוברים לקרובי משפחתו.

ו. מיני ירושע למנהיג

לאור בקשת משה מאת ה' למנות מנהיג לישראל, נאמר לו למנות את ירושע כאיש על העדה, ולהעמיד אותו כמנהיג עוד בחייו של משה, ואכן

מבט על פרשת מטות-מסעי הבעל"ט:

מטות:

נושאי הפרשה: דיני נדרים • המלחמה במדיין, הכשר הכלים וחלוקת השלל • תנאי בני גד וראובן

מה בפרשה: פרשת מטות נפתחת בדיני התרת נדרים על ידי אב או בעל, ועוברת אל המלחמה שלחמו ישראל במדיין, ובעקבותיה - דיני הכשרת כלי הגוים, ונתינת מכס מהשלל לאלעזר וללויים. בסיום הפרשה: התנאי עם בני גד ובני ראובן כדי שיוכלו לנחול את ארץ סיחון ועוג.

מסעי:

נושאי הפרשה: מסעות במדבר • איבוד האומות והפסלים • גבולות הארץ • ערי הלויים וערי מקלט • נישואי נבות צלפחד.

מה בפרשה: בתחילת פרשת מסעי מופיעה רשימת מ"ב המסעות במדבר, ולאחריה הציווי לאבד את הגוים והאלילים מארץ ישראל. בהמשך מופיע פירוט של גבולות ארץ ישראל. הלויים מקבלים 48 ערים בארץ, כולל מגרשים סביב, ערים אלו משמשות כערי מקלט לרוצחים בשוגג. בסיום הפרשה נאמר לבנות צלפחד להינשא רק לבני השבט שלהן, כדי שלא להעביר נחלה לשבט אחר.

חיים של תורה מעלת וחשיבות לימוד חומש ורש"י

האיר עינינו בפירושו

"התורה חתומה ניתנה, כטרקלין שאין לה פתח ושער ומבוא להיכנס לתוכו, עמוק עמוק מי ימצאנה, עד שיצא השמש על הארץ, המאור הגדול לממשלת ביום ובלילה - המפרש הגדול רש"י, רבן של כל הבאים אחריו, והאיר עינינו בפירושו, ועשה פירושים לתורה בלשון צח וקצר, מובן ומוכן אפילו לבר ברב דחד יומא ולתינוקות של בית רבן, ואעפ"כ פירושו עמוק ובמילים קצרות אסף הרבה".

(הקדמת פירוש 'נחלת יעקב' על רש"י)

אוצר התורה יהלום מתוך הפרשה

וְלֹא תִהְיֶה עֵדֶת ה' פְּצֵאן אֲשֶׁר אֵין לָהֶם רֵעָה (כו, יז)

מנהיג ישראל צריך ללמד את ישראל שאין מציאות שהם צאן בלי רועה, שהרי הקב"ה הוא תמיד הרועה האמיתי שלהם המשגיח עליהם.

(השפת אמת ז"ע)

עֲצֵרֶת תִּהְיֶה לָכֶם (כט, לה) קֶשֶׁה עֲלֵי פִרְדֵיכֶם (רש"י)

ראה זה פלא, המילים 'עצרת תהיה לכם' עולות בגימטריא בדיוק כמו המילים 'קשה עלי פרידתכם'.

(מנן הסטיפלער ז"ע, ברכת פרץ)

הִנְנִי נֹתֵן לָךְ אֶת פְּרִי־יְשׁוּעָה (כח, יב)

למרות שהקנאות לכאורה סותרת את מידת השלום וקרובה יותר למידת המחלוקת, לא כן הוא, אלא קנאות כשרה ואמיתית, מביאה דווקא לריבוי שלום.

(כתנות אור)

וּבְנֵי קִרְחָה לֹא מָתוּ (כו, יא)

המורשת של קרח לא עברה מהעולם, בכל דור קיימים ממשיכי דרכו הנחשבים כבניו, שממשיכים לחרחר ריב ולערער על מנהיגי ישראל.

(הרה"ק רבי מנחם מנדל מרימנוב ז"ע)

בדרך התורה

הפרשה ולקחה מאוצרם של גדולי הדורות

השוחד של בעת צלפחד

וְהָיָה לֹא הִיָּה פְתוּחַ הַעֲדָה הַנוֹעֲדִים עַל ה' פְּעֻדָּת

קִרְחָ (במדבר כז.)

כאשר הגיע הגאון הנודע רבי יוסף באב"ד בעל 'מנחת חינוך' צוק"ל, לכהן כרב בעירו "טארנאפאל", נכנסו אליו בני משפחה אחת מתושבי העיר לקבלו בשלום ולברכו לרגל בואו לכהן כרב בעירם. הם גלגלו שיחה על דא ועל הא ובתוך הדברים סיפרו לו: 'ידע נא הרב, שהיו אי אלו אנשים בקהילה שלא הסכימו שאתם תבואו להיות לנו לרב, הם העדיפו דווקא רב אחר, אך אנחנו לחמנו למען כבודך וב"ה הצלחנו שאתה תהיה לנו לרב'. אחר כך המשיכו בשיחה, ולקראת פרידתם סיפרו לבעל המנחת-חינוך שיש להם דין תורה סבוך עם אחד מיריביהם, והם רוצים שהרב יהיה להם לדיין.

הבין המנחת חינוך שכל מה שהחליקו בלשונם בתחילת דבריהם לומר שהם פעלו לטובתו שהוא יכהן כרב, לא היה כי אם מס שפתים לשחדו לצידם. פתח ואמר להם: הלה זה הדבר שהיה אצל בעת צלפחד שבאו לפני משה ואמרו: "אבינו מת במדבר והוא לא היה בתוך העדה הנועדים על ה' בעדת קרח וגו', - כלומר, אבינו לא היה מהחולקים עליך, אלא הוא עמד לצידך. כששמע זאת משה מיד: "ויקרב משה את משפטן לפני ה'" - כלומר אני איני יכול לשמש כאן כדיין אחרי ששיחתם אותי בדברים... סיים המנחת חינוך ואמר: גם אני איני יכול לשמש אצלכם כדיין...

מצווה לאבול ביום כיפור

וְעֵינֵיָם אֶת נִפְשֵׁיהֶם (במדבר, כט.)

בבני ברק התגורר בערוב ימי הגאון החסיד רבי מנחם זאב קופה זצ"ל, מתלמידיו של הגה"ק בעל אבני נזר זי"ע. באחת השנים הוא חלה קשות עד שהרופאים אסרו עליו לצום ביום כיפור, וכשנודע הדבר לרבינו החזון איש זי"ע, טרח החזון איש וביום צום-גדליה עלה לבקר אותו בביתו, לחזקו ולאמצו. נאנח רבי מנחם זאב ואמר בהתמרמרות: 'לבי דווי עלי שנגזר עלי לעת זקנה שלא לצום ביום הקדוש'.

'מי זה אמר שלא יצום כבודו?!' - נענה לעומתו החזון איש - 'אדרבה, שני צומות יצום כבודו, שהרי כחמניו ז"ל קבעו שכל האוכל ושותה בתשיעי מעלה

שעירי ראשי חדשים ושל מועדות

בכל ראש חודש, וכן בכל חג מחגי השנה, הקריבו שעיר לשם קרבן חטאת, במטרה לכפר על יהודים שנעלם מהם שהיו טמאים ונכנסו לבית המקדש או שאכלו קדשים בעת ההעלם.

לינה

כל העולה לרגל באחד משלש רגלים, אסור לו לשוב לביתו במוצאי החג, אלא הוא חייב להישאר ללון בירושלים במוצאי החג, ורק בבוקר המחרת מותר לו לחזור לביתו.

דבר האבד

בכל מועדי השנה מדגישה התורה שאסור לעשות כל 'מלאכת עבודה', הכוונה בייטוי מלאכת עבודה, שבשונה מימי חול המועד בהם מותר לעשות מלאכה של 'דבר האבד', כלומר דבר שאם לא יעשו כעת את המלאכה יבוא לידי הפסד, אבל בהג עצמו אסור לעשות אפילו מלאכת עבודה, דהיינו מלאכה חשובה שיש הפסד בניעתה.

מתורגמן

בדורות הקודמים נהוג היה שבשעה שהחכם היה דורש רבים, היה ניצב לצידו 'מתורגמן' בעל קול רם שהיה חוזר על דברי החכם לרבים, ואף מסביר ומבאר היטב לציבור. בפרשה אנו למדים שנוהג זה היה נהוג גם בימי משה, והוא הצטווה להעמיד מתורגמן ליהושע בחייו היהודיע שהוא ממשך דרכו בהנהגה.

מעמדות

היות ולכל ישראל יש חלק בקרבן התמיד שמקריבים בכל יום, ומאחר ויש מצוה שבעל הקרבן יהיה נוכח בעת הקרבת הקרבן, לכן חילקו את כל ישראל לעשרים וארבע 'מעמדות', כנגד עשרים וארבע משמרות כהונה. חלק מאנשי המעמד עלו לירושלים לעמוד אצל הקרבנות כשליחי ישראל, ושאר אנשי המעמד התכנסו בעריהם לתפילות.

פרי החג

בכל יום משבעת ימי חג הסוכות הקריבו בהמות לקרבן מוסף, ביניהם הקריבו גם פרים, אך מספר הפרים לא היה זהה בכל הימים, אלא היה פוחת והולך מיום ליום, ביום הראשון - 13 פרים, למחרת - רק 12 פרים, וכן הלאה. זאת כרמז על שבעים האומות, שיהיו פוחתים והולכים עד שיאבדו לגמרי.

לשון של תורה

בלל רש"י הק' על דקדוק הלשון

האות למ"ד בניקוד פת"ח

לפעמים כאשר הפסוק רוצה להוכיח מילה שהוא מלשון 'הפעיל', דהיינו שאדם עשה פעולה מסוימת אשר גרמה לדבר אחר לפעול [כגון: לְהַאֲכִיל - לגרום לשני לאכול, לְהִרְאוֹת - לגרום לשני לראות], אזי במקום לכתוב בתחילת המילה את שני האותיות 'לְה...', כותבת התורה את המילה בקיצור, עם האות 'ל' בלבד בתחילתה, בלי האות ה', ובמקרה כזה האות 'ל' תהיה מנוקדת בפת"ח, כפי שאנו מוצאים למשל בפסוק (שמות יג, כא) לְנַחֲתֶם הדרך, במקום שיאמר לְנַחֲתֶם, וכן בפסוק (דברים א, לג) לְרְאוֹתְכֶם בדרך, במקום לְרְאוֹתְכֶם בדרך.

עליו הכתוב כאילו התענה גם בתשיעי, וזאת מדוע? משום שעכשיו בתשיעי רצון ה' לאכול, וביום התשיעי האכילה נחשבת כצום! אם מחויב כבודו לאכול גם בעשירי, מדוע לא יעלה לו הכתוב את אכילתו בעשירי כאילו צום?!

הוסיף החזן איש דברי השקפה מחזקים ומרגיעים: 'אנחנו חיילים פשוטים בצבא ה' המקיימים פקודות שהוטלו עלינו. אם לצום? - נצום! אם לאכול? נאכל! גם אני - סיפר החזן איש על עצמו - היו זמנים שנאסר עלי על הלה ללבוש ציצית ולהניח תפילין עקב חולי מעיים, מה עשיתי? התפללתי אל ה' שיחלימני ויעזורני שאוכל שוב ללבוש ציצית ולהניח תפילין, וכה הייתי ואמר: 'רבונו של עולם, אתה צויתני ללבוש ציצית ולהניח תפילין, לבשתי והנחת. עכשיו אתה מצוני שלא אלבש ולא אניח, אינני לובש ואינני מניח...'

בית הכנסת שנשכח

עֲלֵה תְּמִיד אֶת הַכֶּבֶשׂ אֲחָד תַּעֲשֶׂה בַּבֶּקֶר (במדבר כח, ט-י) תפילות כנגד תמיד תקנום (ברכות כו ב)

כל ימי הקפיד הגה"ק חכם צדקה חוצין מבגד צוק"ל להתפלל תפילת שחרית כוונתו וכן גם קבע את זמן התפילה בבית מדרשו 'שמש צדקה', אותה הקים משוכה לעלות לירושלים. פעם אחת שהה ללינת לילה בתל-אביב, ושאל את בעל אכסנייתו האם נמצא בקרבת מקום בית כנסת שמתפללים בו תפילת שחרית עם הנץ החמה. השיבו הלה: בקרבת מקום אין, אלא בריחוק מקום, מהלך של שעה ויותר. אמר רבי צדקה: לא נורא, נשכים באשמורת הבוקר, שעה קודם זמן התפילה, ונלך לשם'.

וכך עשה. עם שחר קם ופנה לדרונו, אך הנה אך צעד כמה צעדים מהבית, ראה פתאום לפניו את בנין בית הכנסת 'הגר"א' שברחוב הירקון בתל אביב. נכנס פנימה ושאל: באיזו שעה תפילת שחרית? אמרו לו: 'עם הנץ החמה!'

שמח רבי צדקה שמחה גדולה ואמר: 'ראו מה גדולים מעשי היציר! כדי להכשיל אותי ולרפות את ידי מתפילה בנץ גרם להשכיח מלבו של בעל האכסניה שסמוך לביתו ממש מתפללים כוונתו, ואילו ברגע שהתגברתי על העצלות - נשבר כח היצר, וכאשר אך צעדתי כמה פסיעות - והנה בית הכנסת לפני!'

אמרות חכמה ופניני שפר מגדולי הדורות על פרשת השבוע

חכמת התורה

פנחס הוא אליהו (בעל תוהו, כה, יא)

על חמלתם של ענקי הרוח לכל יציר נוצר, נוכל ללמוד מהסיפור אודות אדם שאינו בריא בנפשו ל"ע אשר הגיע אל מרן ראש הישיבה הגרא"ל שטיינמן צוק"ל ואמר לו: אני אליהו הנביא, ובאתי לבשר על הגאולה!... קיבלו הגרא"ל בחמימות ואמר לו: 'כמה טוב שבאת, אני ממתין שנים רבות לאליהו שיפשוט לי את כל ה'תיקו' שבש"ס, הבה נשמע איך אתה פושט את הספיקות. נתחיל עם התיקו שבפרק אלו מציאות, קב בארבע אמות... כששמע הלה את הדברים תפס את רגליו וברח מהבית כל עוד נפשו בו...

פנחס הוא אליהו (בעל תוהו, כה, יא)

יהודי הגיע אל הרה"ק בעל ישמח משה זי"ע ואמר בהתרגשות: רבי! זכותי לגילוי אליהו הנביא! ראיתי הולך ברחוב באמצע הלילה. שאל הרבי: האם הוא היה איש גבוה? השיב הלה באושר: אכן כך בדיוק! הוסיף הרבי וחקר: הוא נשא עמו סולם ותרמיל? אכן כן -

ענה האיש. והאם פניו היו מושררות? שאל עוד הרבי. כן, ממש כך - אישר האיש הנרגש. אם כך - הפטור הרבי - צר לי לאכזב אותך, אבל ראית את מנקה הארובות שהיה בדרך לעבודתו...

אֵלֶּה תַּעֲשׂוּ לַה' בְּמוֹעֲדֵיכֶם (טו.)

את פרשת פנחס קוראים מדי שנה בימי האבלות והעצב של בין המצרים, אולם בפרשה זו מופיעים פסוקי המועדים אותם קוראים בתורה בימי מועדים לשמחה.

מסופר על הגה"ק רבי פנחס הלוי הורוויץ זי"ע, בעל ההפלאה, שבעירו פרנקפורט סבל מרורות מהמשכילים שהתנגדו לו, ואילו כאשר היה יוצא לבקר בערים אחרות התקבל בכבוד וברבו שמחה. אמר על כך ההפלאה בדרך צחות: שמי פנחס, וגורלי כמו פרשת פנחס, כאשר פרשת פנחס היא במקומה - הרי זה בין המצרים, ואילו כאשר פסוקי פנחס אינם במקומם - הרי זה יום חג.

פולמוס ירושת הרבנות מאב לבן

טיעון נוסף מעלה בשו"ת אמרי אש (שם) היות ויהושע שימש את משה בחייו, הרי זה כאילו התחיל לנהוג קצת נשיאות בחייו, וזו הסיבה שבני משה לא ירשו את ההנהגה, ושוב אין ראייה מכאן למקרים אחרים.

הרב"ם והרמ"א

הסוברים שיש דין ירושה ברבנות נשענים גם על דברי הרמב"ם (מלכים א, ז) הכותב שדין ירושה לא נאמר רק במלכות, אלא כל השררות וכל המינויין שבישראל ירושה לבנו ולבן בנו עד עולם, והוא שיהיה הבן ממלא מקום אבותיו בחכמה וביראה, היה ממלא ביראה אף על פי שאינו ממלא בחכמה מעמידין אותו במקום אביו ומלמדין אותו.

הרבעה למעשה

בשונה מדעת המהרשד"ם והחתם סופר, הרי שלמעשה דעת רוב הפוסקים, וכך פשטה ההנהגה בישראל, שדרך כלל, אם אין סיבה מיוחדת אחרת, יש דין ירושה ברבנות, אם הבן הגיע להוראה והוא ירא אלקים, גם אם אינו במדרגתו של אביו, ואף אם יש גדולים בתורה יותר ממנו, כפי שפסק בשו"ת בית שלמה (יוד, ס) ובשו"ת דברי חיים (ח"א, יו"ד, ס' נב), ועוד אחרונים (ראה שדי חמד, ח', חזקה במצוה, ס' י' סקל"ג).

האחרונים, הלא הם: שו"ת מהר"ם שיק (יו"ד סי' רכ"ח), ושו"ת אבני צדק (יו"ד סי' ק), ושו"ת אבני נור (יו"ד סי' ש"ב), הסוברים שיש דין ירושה ברבנות, מתנבאים בסגנון אחד לדחות את ראיית החתם סופר מבני משה, כשהם מסתמכים על כמה מקורות במדרש שאמר לו הקב"ה למשה 'בניך ישבו להם ולא עסקו בתורה', הרי לך טעמו של דבר מדוע לא ירשו בניו את הרבנות, ואין ללמוד מכאן לבן שיושב ועוסק בתורה, שבוודאי יש בו דין ירושה, ובפרט שאצל משה רבנו, היה בתפקיד שלו גם משרה של 'מלך' ולא רק של 'רב', ובהכרח ששם היתה סיבה מיוחדת שלא עסקו בתורה.

יתירה מכך טוען בשו"ת אמרי אש (יו"ד צ"ה), אף אם משה סבר שבניו הם גדולי תורה וראויים להנהגה, אבל כלום אב מעיד על בנו? הלא הקב"ה ידע שאינם בני תורה.

תלמיד כמו בן

זאת ועוד, דוחה את הראיה בשו"ת מהר"ם שיק מכיוון אחר: אולי דווקא יהושע בן נון היה עדיף מבני משה, משום שתלמיד נחשב כמו בן, וכשהושע התלמיד ירש את רבו היה זה כאילו בנו ירש אותו, ואין ללמוד מכאן היתר למנות איש זר, שאינו תלמיד של הרב הקודם.

המפורסמת של המהרשד"ם שכותב בצורה החלטית שלמרות שבכל תפקידי ההנהגה בישראל יש דין ירושה, כמו מלך וכהן גדול (רמב"ם מלכים ז, א), אבל רבנות שהיא תפקיד של לימוד תורה, הרי זה בכלל כתר תורה אינה ירושה, וכמו שאמרו חז"ל (יומא עב, ב) שכל הרוצה ליטול את התורה יבוא ויטול.

הראיה הגדולה ביותר

דעה מרכזית ומפורסמת בפולמוס זה היא דעתו של הגה"ק בעל חתם סופר זי"ע בתשובתו הרמתה (שו"ת חתם סופר או"ח סי' יב), שהוכיח מכמה מקומות שאין דין ירושה ברבנות, ובין השאר הוא כותב "וכעת רואה אני ראייה אחרונה גדולה מכולן", והוא מביא את דברי המדרש שמשם סבר שבניו יירשו את שררתו, ואמר לו הקב"ה שיהושע יירש אותו, ובוודאי אם משה סבר כך הרי שבניו היו גדולים בתורה וראויים לאותה אצטלא, ובכל זאת אמר לו הקב"ה שבניו לא יירשו אותו. (ועייני עוד שם בסימן יג; ובחלק ח"מ סי' כא; וראה ספר איגרות סופרים, כתיבי רבי שמעון סופר, סימן מו).

האם בני משה היו גדולי תורה?

בספרי האחרונים האריכו למענינים בהוכחה זו של החתם סופר, האם אכן היא ראייה מכרעת. שלשה מגדולי

על הפסוק בפרשת השבוע (במדבר כז, טו) 'יפקד ה' אלקי הרוחת לכל בשר איש על הַעֲדָה, כותב רש"י: "כיון ששמע משה שאמר לו המקום תן נחלת צלפחד לבנותיו אמר הגיע שעה שאתבע צרכי שיירשו בני את גדולתי. אמר לו הקב"ה, לא כך עלתה במחשבה לפני, כדאי הוא יהושע ליטול שכר שמושו שלא מש מתוך האהל. וזהו שאמר שלמה (משלי כו, יח) נוצר תאנה יאכל פריה".

מי ממלא מקום הרב?

כפי שנראה להלן, דברי רש"י אלו, שמקורם במדרש, עמדו במרכז הפולמוס הסוער והרגיש, שהייתה ועודנה אקטואלית בכל דור ודור, וכמעט בכל עיר ועיר: האם יש דין ירושה ברבנות? כלומר, רב עיר שהסתלק לעולמו ובנו ראוי לרבנות, האם באופן טבעי חובה למנות את הבן כרב במקום אביו, או שמה ניתן ללא שום חשש למנות גם רב אחר שאינו קשור בקשר משפחתי לרב הנפטר.

ספרי השו"ת מלאים בתשובות שנכתבו לתושבי ערים ועיירות שונות, בהם התעוררו דין-ודברים ומתח רב בין קבוצות שונות, בשאלת הירושה ברבנות.

הרוצה ליטול – יבוא ויטול

המגן אברהם (נג, לא) מביא את תשובתו

רוצים להעמיק ולהרחיב אודות פולמוס זה? יש לכם הערות והוספות? שלחו לנו gt5025002018@gmail.com הפנינים המובחרים מתפרסמים בגיליון במדור 'מכתבי תורה' אחת לחודש

יודעים את התורה

מבדק ובחינה עצמית בפר' השבוע עם פירוש רש"י

א. האם זמרי בן סלוא היה נשיא שבט שמעון?

א. הוא היה נשיא השבט. | ב. היה נשיא רק של משפחה אחת שבט שמעון. | ג. היה מזקני השבט.

ב. היכן מצאנו שרחל אמנו התנבאה נבואה?

א. התנבאה שצלפחד מבני יוסף ימות בלא בנים. | ב. התנבאה שיבזו את פנתס מזרע יוסף שפטפט ביצרו. | ג. התנבאה שיהרגו משפחות משבט בנימין.

ג. על מי נאמר 'על פיו יצאו ועל פיו יבואו'?

א. על אלעזר בן אהרן | ב. על משה רבינו. | ג. על יהושע בן נון.

ד. באיזה צד של מקום הטבעות נשחט קרבן תמיד?

א. בקרן צפונית מערבית. | ב. תמיד של שחר במזרח, תמיד של בין הערביים במערב. | ג. תמיד של שחר במערב ותמיד של בין הערביים במזרח.

התשובות מופיעות בפנינת עמוד זה

תורה והלכה נושאים הלכתיים מתוך הפרשה

האם ניתן להשלים תפילת שחרית בתפילת מוסף?

התפילות, ויתפלל לפי הסדר הזה: תפילת מנחה ואחרית מוסף, ולאחריה שחרית. שני חידושים טמונים בהלכה השנייה, האחת, שניתן להשלים את תפילת שחרית למרות ששכח גם את תפילת מוסף, ואין זה נחשב כאילו נזכר לאחר שתי תפילות, כי תפילת מוסף אינה נחשבת כתפילה אחרת. והחידוש השני הוא בסדר התפילות, שמתפלל בסדר הפוך לחלוטין, תחילה מנחה, ואח"כ מוסף, ורק אח"כ שחרית.

מעריב לאחר מוסף

כיוצא בזה כתבו הפוסקים (אליה רבה סק"ז) שאדם ששכח להתפלל ערבית ביום שיש בו מוסף, ונזכר לאחר תפילת מוסף, יכול עדיין להשלים ערבית, ואין זה נחשב כנזכר לאחר שתי תפילות.

אולם האחרונים כתבו שלכתחילה לא ימתין עד אחרי מוסף, אלא ישלים את תפילת הערבית מיד אחרי שחרית, כדי לחוש לדעת החולקים וסוברים (שו"ת האלף לך שלמה סי' נ"א) שאחרי תפילת מוסף לא ניתן להשלים תפילת ערבית.

בפרשת השבוע קוראים אנו את פסוקי קרבנות המוסף של שבת ושל מועדי השנה, אשר כנגדם תקנו חכמים את תפילת מוסף. ידועה היא ההלכה (או"ח סי' קח), שאדם ששכח או שנאנס ולא התפלל תפילה מסוימת, יכול להשלים אותה בתפילה הבאה הסמוכה לה, אבל אם נזכר לאחר שתי תפילות, אינו יכול להשלימה. למשל, אדם ששכח להתפלל תפילת ערבית, יתפלל בשחרית פעמיים שמונה-עשרה, אבל בתפילת מנחה אינו יכול להשלים את תפילת מעריב של אמש, מאחר וכבר עברו שתי תפילות.

הסדר: מנחה, מוסף, שחרית

כותב המשנה ברורה (סקט"ז) בשם האחרונים, שתי הלכות הנוגעות לתפילת-מוסף: א. ביום בו מתפללים תפילת מוסף, אם שכח אדם להתפלל שחרית, אינו יכול להשלים את תפילת שחרית כשיתפלל פעמיים תפילת מוסף, אלא עליו להשלים זאת דווקא בתפילת מנחה. ב. מי ששכח ולא התפלל לא שחרית וגם לא מוסף, ונזכר בתפילת מנחה, יכול להשלים את

הכרת הטוב לרבן של ישראל הרימו מנדבת לבכם הטוב למען הפצת התורה עם פירוש רש"י הקי' ורבינו לומדיה

02.500.2018

לתרומות והנצחות בגיליון המיוחד לזכרו של רש"י הק

אהבת תורה

פרי עטם של לומדי תורה
שבכתב מרחבי תבל

תלמיד חכם שבכתב

היום בבוקר התחלתי השואל את הפרה בדף היומי עם החברותא, למדנו את שלושת הפסוקים אשר מהם לומדים את דיני שואל ושומר שכר ושומר חזים, והתעוררו לנו הרבה קושיות ותהיות, ולא מצאנו בהם ידיו ורגלנו.

ניגשנו לאברך תלמיד חכם עצום וביקשנו שייטיע לנו להבנת הפסוקים והדרשות הנלמדים מהם. נענה הלא ואמר: רק רגע, אני כבר בא הולך לארון ומביא - חומש! תסגרו את הגמרות, תפתחו חומש, תלמדו את הפסוקים, אחרי זה תתחילו, אם עדיין קשה לכם - דברו איתי.

התביישנו מעצמנו שלא עלה בדעתנו הרעיון הפשוט כל כך, אם הגמרא מביאה פסוקים אין זה ציטוט מספרי קבלה נדירים, אלא ציטוט מהמקור הבסיסי שלנו - התורה שבכתב, והנה יושב כאן אברך תלמיד חכם שיועד רוב חלקי התורה, מחבר ספרים, לומד כל היום והלילה, והוא לא מתחיל סוגיה בלי חומש ורש"י!!! ואנחנו? עלינו לכיתה ט' לפני כיתה א'.

חשבנו שלא מתאים לאנשים כמותנו ללמוד 'חברותא' בחומש, חברותא לומדים רק גמרא, אך כעת נודע לנו שהדבר הראשון והיסודי לפני לימוד כל גמרא, הוא להבין קודם כל היטב את הפסוקים שעליהם מבוססת כל הסוגיא.

ע. גינבורג. פניה"ק ירושלים

העקביות חשובה

רציתי להודות על המבחנים הנהדרים שאתם עושים. בעבר היה לנו בישיבה ארגון לעידוד לימוד וידיעת חומש רש"י, אבל לצערי הוא נסגר, ומאז הדבר היחיד שגורם לי להקפיד בבוקר לפתוח חומש, גם המבחנים במערכת 'קול התורה'. המלצתי גם לחברים גם כן להבחין כמוני.

בפרט אציין לשבח את העובדה שיש כל יום מבחן שאי אפשר להשלים למחרת שזה גורם לשמור על העקביות שכל כך חשובה בעיני, כי אם נפספס יום אחד אזי זה ידחה גם למחרת וכן הלאה, ואין לדבר סוף, עד שכבר לא נלמד. כך חשוב מאד אכן לערוך את המבחן דבר יום ביומו.

קלמן ג. אופקים

'תיקון' חדש

אין מיילים לתאר את ההרגשה השנה בתיקון ליל שבועות, אחרי מחזור שלם בתורה שבכתב, גיליתי שיש 'תיקון' שונה מזה שהכרתי, תיקון מלא חיות עם בהירות והבנה (לפחות הבסיסית), והרגשה אמיתית של טעימה מכל פרשה, תיקון לא של אמירה בעלמא אלא של לימוד והבנה מה קורה כאן, וחיבור לתורה שבכתב בזכות מפעל תורה שבכתב, אלפי תודות!

יעקב צבי א. כולל קבר רחל

חידודי תורה

פרפראות וחידודים על פרשת השבוע
ופירוש רש"י הק'

חידת 'יוסף דעת' - האם משה דאג לצרכי עצמו?

בפרשת השבוע כותב רש"י (במדבר כו, טו): "להודיע שבחן של צדיקים שכשנפטרו מן העולם מניחין צדק ועוסקין בצרכי צבור". ואילו פסוק אחד לאחריו כותב רש"י: "כיון ששמע משה שאמר לו המקום תן חלת צלפחד לבנותיו, אמר הגיע שעה שאתבע צרכי שירשו בני את גדולתי".

יש כאן סתירה גלויה בדברי רש"י מפסוק אחד לחברו, תחילה כותב רש"י שמושה הגיח צרכי עצמו ועסק רק בצרכי צבור, ולאחר מכן כותב רש"י שמושה אמר הגיע שעה שאתבע צרכי!

'חידה בפרשה' 14- ככשים

בפרשת השבוע מוזכר שבכל יום מחג הסוכות הקריבו לקרבן מוסף 14 כבשים לקרבן עולה. לאחר עיון היטב בפרשה, היכן אנו מוצאים חג נוסף בו הקריבו לשם קרבן מוסף 14 כבשים לקרבן עולה?

פתרון חידות - פרשת קורח:

יוסף דעת - השוכות נבחרות מתוך אלפי התשובות שהתקבלו במערכת:

תשובות נבחרות על הקושיא: במיתת אהרן לאחר שב"ל לא האמינו שמלאך המוות יכול להכריע מי שעמד נגדו במגפה, כתב רש"י: "מדי בקש משה רחמים והראוהו מלאכי השרת להם מוטל במטה ראו והאמינו" ונאי שנה ממעשה עגל הזה להם להאמין: "כמין דמות משה הראה להם השטן".

- א. בשעה שהראוהו, אף הקדוש ברוך היה מספיר. ממילא לא שייך מעשה שטן חלילה. (ספר).
- ב. חוסר האמונה של בני ישראל נבע מכך שאמרו לו אפשר מי שעמד נגד המלאך ועצר את המגפה ישלוט מזה מלאך המות, ולכן חששו ומשלה אלעזר והרגוהו, בא הקב"ה פתח עבור בני ישראל את המערה שיראו שמת אהרן. (ע"פ תנחומים).
- ג. בשעה שהראו מלאכי השרת את מיטת אהרן לבני ישראל עמדו וקולסוהו. (ילקוט שמעוני).
- ד. משה ואלעזר כבר ירדו מן ההר מנטערים ואבלים כשבראשם אפר ובגדיהם קרועים, ולכן הבינו בני ישראל שאהרן מת, רק היות שיהיה קשה להם לקבל את הברשה המורה ביקש משה שיראו להם את מיטת אהרן. (חזקוני בשם רמב"ם ירושלמי).
- ה. כאן כל הפעולה והמעשה נעשה על ידי משה רבנו מנהיג העדה ועל כן לא היה שום מקום שלא להאמין, מזה שאין כן בכל מעשה העגל שבא כשהמנויג לא היה.
- ו. כאן הכירו במלאכי השרת שהם אלו שהראוהו להם.
- ז. כל מה שמלאכי השרת הראו להם את מיטתו של אהרן, בא לאחר שמושה רבנו ביקש על כך בתפילה מאת ה' וממילא לא התכן מכאן תקלה.
- ח. במעשה העגל היו בני ישראל מוסתים ומעורבים זה מכבר על ידי הערב רב ומושם כך טעו במה שהראה להם השטן, מה שאינו כאן שלא היו מעורבים על מיתת אהרן ויכלו לראות בבהירות שנוכח הדבר.
- ט. בעגל בא מעשה השטן להוכיח שמושה מת כדי שבני ישראל יחשבו שנוכחו וינהו אחר עבודה זרה, אך שטטענו על מיתת אהרן לא היה בזה שנוכחו לשום חטא.
- י. החילוק מדויק מלושנות רש"י, במאהרן ניתב: "הראוהו מלאכי השרת להם מוטל במטה" ראו את אהרן בבירור, ואילו בעגל כתיב: "כמין דמות משה הראה להם השטן" רק כמין דמות משה.
- יא. על פי הגפוש החיים שער א' שכתב שלפני חטא העגל היה היצר הרע מבוזבז ולאחר החטא נכנס לתוך כל אחד, אפשר לומר שבני"ד ידעו שכעת כבר אין דרך היצר בבבלול אירועים היצוניים, אלא בוריעת מורך וספיקות בתוך הגפוש.
- יא. במעשה העגל שנקרא ע"ש אהרן היה פגם של חוסר אמונה ונטייה לע"ז ועכשיו שמת אהרן נתקן הפגם ובני"ד כבר לא טעו בזה. (בשם הרד"צ מסיטשין שליט"א)

חידה בפרשה:

שאלה: מצא בפרשת חוקת, בחומש ו'או ברש"י את המילים הבאות: 'יתושים' • 'מטאטא' • 'נר' • 'תפוח' • 'זב' • תשובה: יתושים: רש"י כא, כג, עיר מלאה יתושים | מטאטא: רש"י כא יא, דבר המאט במטאטא | נר: רש"י כ, כו, מטה מוצעת ונר דלוק | תפוח: רש"י כ, כב כתפוח קטן על תפוח גדול | זב: רש"י כ, כב הם פרוקו נזמי הזב

מדור חידודי תורה מופיע במערכת מדי יום שלישי - ניתן להשיג על החידות עד יום ראשון בשעה 24:00 בינדרים פלוס' או בקו 'קול התורה' 02-5002018

היות ומתקבלות המוני תשובות במערכת, מחמת קוצר הירייה, אנו עורכים ומפרסמים את המצוינים בלבד בין המשיבים מנהיג מתקיימת הגרלה שבועית ויחד חידת דעת - כרטיספר בסך 200 ש"ח | חידה בפרשה - כרטיספר בסך 100 ש"ח

בזכות התורה שמות הזוכים בהגרלות

זוכים במבחן יומי ע"ס 350 ₪

הרב אברהם בודנר - בני ברק
ניקן וחכים שמוליק וילנסקי - ביתר עילית, נפש החיים
הבה"ח משה הולצמן - בית שמש, לעלוב
ניקן וחכים אברהם טייטלבוים - רחובות, בני משה
הרב אהרן בן חור - בני ברק, אוהלי אברהם
הבה"ח אורי שרגא דנציגר - רכסים, וולפסון

הרב יצחק ויינגרטן - אלעד, צאנו

זוכים במבחן שבועי ע"ס 500 ₪

הבה"ח מיכאל הופמן - אלעד
הרב אברהם גליק - בני ברק, כולל צאנו
זוכים בהגרלת בנוסע ע"ס 600 ₪

הרב אשר פרמד - בית שמש, עטרת שלמה
זוכים במדור חידודי תורה
הרב שלמה ייימן - ירושלים - 200 כרטיספר
הרב יהודה אייזן - ירושלים, חסדי דוד - 100 כרטיספר

תומכי תורה

תרומות קודש ע"י נדיבי הלב
למען זיכוי הרבים והפצת התורה

<p>הפצת התורה בעיר נתיבות</p> <p>נתנדב ע"י אחד מבני החבורה לעילוי נשמתו מורו ורבו הגה"צ רבי יורם מיכאל בן חנניה זצ"ל אברג'ל זכותו תגן עלינו</p>	<p>הפצת התורה בעיר בני ברק</p> <p>נתנדב ע"י ידידנו הנכבד הרה"ח ר' מרדכי צבי רובין הי"ו לכבוד שמחת הולדת התאומים במזל טוב ובשעטמו"צ</p>
<p>נדבת ידידנו הנכבד הרה"ח ר' ישראל דוב מרובך הי"ו לכבוד שמחת נישואי הבת במזל טוב ובשעטמו"צ מובחל</p>	<p>הפצת 1500 גליונות לזיכוי הרבים</p> <p>ע"י ידידנו הנכבד הרב יהודה בן שושן הי"ו לעילוי נשמת אביו הנכבד והיקר באדם הרב חיים בן הרב יהודה ז"ל</p>
<p>לזכות ולהצלחת</p> <p>שרה בת פורטנה אילה בת רינת רחל בת זוהרה ליוווג הגון במהרה</p>	<p>נדבת ידידנו הנכבד הרב מיכאל שם טוב הי"ו לברכה והצלחה בכל העניינים בזכות הפצת התורה וזיכוי הרבים</p>

יהא רעוא קדם נתן התורה כי יתברכו בכל מילי דמיטב ויזכו לראות ברכה והצלחה בכל מעשי ידיהם, אבי"ר

פפתותיו דובבות

ביומא דהילולא רבא וקדישא של רבינו רש"י הק'

טלו חלק בהפצת התורה הק' וריבוי לומדיה עם פירוש רש"י הק'

לתרומות והנצחות בגיליון המיוחד לזכרו של רש"י הק' קו קול התורה

02.500.2018

להבלת הגיליון השבועי

gts025002018@gmail.com
לקבלת הגיליון היומי ts025002018@gmail.com

הו 'הול' התורה'

רישום | מבחנים | שיעורים | אזור אישי | חידודי תורה | ועוד

02.500.2018

הצטרפו בעת

לרבות אלפי לומדי ונבחני תורה שבכתב ורכשו לעצמכם קנין נצחי לחיי תורה מתן שכרה בצדה - הגרלות ענק מדי יום ומדי שבוע